

УТВЪРДИЛ:
КИРИЛ СТОЕВ
Кмет на община Радомир

СЪГЛАСУВАЛ:
ЮЛИАНА ЕФРЕМОВА
Началник на РУО - Перник

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ

ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И
УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА РАДОМИР ЗА ПЕРИОДА 2026-2028 г.

Общинската стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в община Перник за периода 2026 – 2028 година е съгласувана и приета с решение № от г. на заседание на Общински съвет – Радомир

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения.....	3
I. Въведение.....	4
II. Общи положения за подкрепата за личностно развитие съгласно Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.....	7
III. Анализ на осигурената обща и допълнителна подкрепа за личностното развитие. Състояние и предизвикателства	10
III.1. Демографски облик и тенденции	10
III. 2. Състояние на общинската мрежа от училища, детски градини и обслужващи звена. Кадрова осигуреност	14
III. 2.1. Училища.....	14
III. 2.2. Детски градини.....	18
III. 2.3. Обслужващи звена.....	20
III. 3. Деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск, отпаднали от образователната система и с изяви дарби.....	22
III. 4. Деца в риск. Напускане на училище и предотвратяване на отпадането от образователната система. Превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение сред децата и учениците.....	23
III. 5. Социални услуги в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, осъществявани на територията на Община Радомир.....	28
III. 6. Кариерно ориентиране на учениците.....	29
III. 7. Здравното обслужване.....	30
III. 8. Състояние и предизвикателства пред общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.....	30
III. 9. Реализирани образователни програми и проекти.....	34
IV. Предизвикателства.....	37
V. Цел и визия.....	40
V. 1. Цел.....	40
V. 2. Визия.....	40
VI. Цели, приоритети и мерки за осигуряване за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците за периода 2026 – 2028 г.....	41
VI. 1. Стратегическа цел.....	42
VI. 2. Оперативни цели.....	42
VI. 3. Основни мерки за постигане на целите.....	43

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ДГ	Детска градина
ДСП	Дирекция социално подпомагане
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
МОН	Министерство на образованието и науката
НПрО	Наредба за приобщаващото образование
НСИ	Национален статистически институт
НУ	Начално училище
ОУ	Основно училище
ОПЛ	Общопрактикуващ лекар
ОРЕС	Обучение от разстояние в електронна среда
ПГ	Професионална гимназия
ПМС	Постановление на Министерски съвет
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РУО	Регионално управление на образованието
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Средно училище
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦПЛР	Център за подкрепа за личностно развитие
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ЮЗР	Югозападен район

I. ВЪВЕДЕНИЕ.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир за периода 2026-2028 г. е разработена в съответствие с чл. 196, ал. 1 от ЗПУО (Обн. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015 г., в сила от 01.08.2016 г., с посл. изм. и доп. ДВ. изм. ДВ. бр. доп. ДВ. бр.64 от 5 август 2025г.) и чл. 5 от Наредба за приобщаващото образование, (приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г., в сила от 18.12.2018 г., с посл. изм. и доп. ДВ. бр.66 от 6 август 2024г. (НПрО)).

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците е регламентирана в раздел II от глава девета на ЗПУО. Тя се осигурява от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги. Институциите самостоятелно разработват и прилагат цялостни политики за подкрепа за личностно развитие на детето и ученика, изграждане на позитивен организационен климат, утвърждаване на позитивна дисциплина и развитие на училищната общност. Изграждането на позитивен организационен климат изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование.

Настоящата стратегия задава рамката за осъществяване на подкрепата за личностното развитие на децата и учениците в Община Радомир, като анализира настоящата ситуация, описва визията, основните направления и очертава актуалните цели, мерките и предизвикателствата за личностното развитие на децата и учениците. Стратегията надгражда постигнатото от изпълнението на Общинската стратегия за периода 2025–2026 г., като отчита настъпилите демографски, социални и образователни промени и националните приоритети в областта на приобщаващото образование, и има за цел да създаде ефективен модел на областна политика за приобщаващо образование и подкрепа за личностното развитие на деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им образователни потребности и съгласно националните приоритети.

Образованието е национален приоритет и като процес включва обучение, възпитание и социализация. Реализира се в съответствие със следните принципи:

- единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;
- ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;
- запазване и развитие на българската образователна традиция;
- хуманизъм и толерантност;
- съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;

- иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
- ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

ЗПУО разглежда личностното развитие като пресечната точка за междусекторните политики и грижата за деца на всички равнища на управление - на общинско, областно и национално ниво. Подкрепата стартира в образователните институции. Основа за планиране на подкрепата са областната и общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир 2026-2028г. е разработена въз основа на Областна стратегия за подкрепа за личностно изготвените в Област Перник 2026-2028, Анализи на потребностите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в Община Радомир.

Основните направления, залегнали в настоящата Стратегия, са:

- Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина и училище най-близо до неговото местоживее и качествено образование.
- Приемане и зачитане уникалността на всяко дете и ученик и подкрепа на неговото личностно израстване, на които образователните институции да откликнат по най- подходящия начин, чрез гарантиране на максимално развитие на неговия потенциал.
- Професионално развитие и повишаване на педагогическите компетентности на работещите в образователните институции с оглед осигуряване на обща и допълнителна подкрепяща среда на децата и учениците.

Сътрудничество на институциите в системата на предучилищното и училищното образование на всички равнища - управление, диалог и екипност, споделяне на добри практики в процеса на приобщаващото образование, ефективно взаимодействие с родителските общности за осигуряване на обща и подкрепяща среда.

Използвайки опыта от предходния период, настоящата стратегията е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в Община Радомир и следва да осигури ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Стратегията е за двугодишен период и се фокусира върху приоритети, даващи отговор как приобщаващото образование да се реализира в детските градини и училищата осъзнато и пълноценно и да гарантира качествено образование за всяко дете и ученик.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир 2026-2028 г. е утвърдена от кмета на Община Радомир, след приемане от Общински съвет - Радомир и утвърдена от началника на РУО – Перник.

Реализирането на стратегията е продължителен, отговорен, последователен и отворен във времето процес, който следва динамиката на промените и предизвикателствата на времето, в което живеем. Постигането на целите е възможно с обединяване усилията на всички заинтересовани страни.

II. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ И НАРЕДБАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир 2026-2028 г. е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложи в международни и национални документи. Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик.

Съгласно чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги. Образователните институции предоставят подкрепа за личностно развитие на всички деца и ученици, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на децата и учениците (чл.176, ал. 1, ал. 2 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от НПрО).

Държавният образователен стандарт за приобщаващо образование регламентира организиращия принцип на подкрепата за личностно развитие като обща и допълнителна.

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развитието на потенциала на всяко дете и ученик, а допълнителната – към деца и ученици със СОП, в риск, с изяви дарби, с хронични заболявания.

Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват там, където са детето и ученикът – в детските градини, в училищата и в ЦПЛР, като в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 ЗПУО – в домашни или в болнични условия, а при необходимост от разширяване на общата и допълнителната подкрепа, която се осигурява в детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие, и в зависимост от спецификата на дейностите – и от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии.

Съгласно чл. 143, ал. 1 от НПрО със заповед на началника на РУО – Перник в началото на всяка учебна година се определят училища, които при необходимост могат да осигурят болнични учители.

За организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина и училището в началото на всяка учебна година със заповед на директора се определя координатор, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (чл. 7 от НПрО).

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към всички деца и ученици, гарантира участието и изявата им в образователния процес. Определена е в чл. 178, ал. 1 от ЗПУО и глава втора „Условия и ред за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“ в Наредбата за приобщаващото образование и включва:

екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;

- допълнително обучение по учебни предмети;
- допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
- допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- консултации по учебни предмети;
- кариерно ориентиране на учениците;
- занимания по интереси;
- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- осигуряване на общежитие;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания (чл. 187, ал. 2 от ЗПУО) и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Съгласно чл. 188 от ЗПУО и чл. 70 от НПрО допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценката на индивидуалните потребности. Оценката се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, утвърден със заповед на директора на детската градина или училището за конкретно дете или ученик. Функциите на ЕПЛР са определени в чл. 189, ал. 2, т. 1-4 от ЗПУО и чл. 129, ал. 2, т. 1-10 от НПрО.

Според вида си допълнителната подкрепа е краткосрочна и дългосрочна. Краткосрочната подкрепа обхваща периода от минимум една учебна година до максимум края на съответния етап от степента на образование. Дългосрочна е подкрепата, която обхваща повече от един етап от степента на образование, повече от една степен на

образование или е за целия период на обучение на детето или ученика в детската градина или училището.

Основен принцип на ЗПУО е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Приоритет в политиките, свързани с приобщаващото образование, е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес. Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование. То дава възможност за личностно развитие на всички деца и ученици, като им се осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда. Това е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота.

III. АНАЛИЗ НА ОСИГУРЕНАТА ОБЩА И ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ ОБЩИНА ПЕРНИК.

III. 1. Демографски облик и тенденции.

Община Радомир е разположена в Югозападна България и е част от област Перник. Състои се от 32 (тридесет и две) населени места, с население 16 543 (шестнадесет хиляди петстотин четиридесет и три) души към 31.12.2024г. Населението през 2024 година, спрямо 2023 година е намаляло с едва 249 (двеста четиридесет и девет) души, а през 2025 година спрямо 2024 година със 127 (стодвадесет и седем) души. Това от своя страна говори за относително устойчива численост на населението в общината.

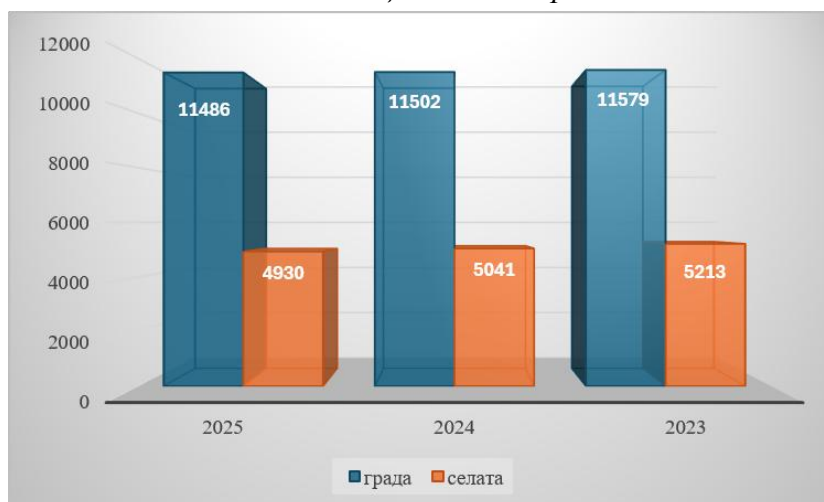
Таблица 1. Ръст на населението в Община Радомир

	Общо	мъже	жени	В градовете			В селата		
				всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2025г.	16416	7856	8560	11486	5473	6013	4930	2383	2547
2024г.	16543	7943	8600	11502	5492	6010	5041	2451	2590
2023г.	16792	8070	8722	11579	5523	6056	5213	2547	2666

Източник: НСИ

От Таблица 1 се вижда, че приблизително 70% от населението на Община Радомир е съсредоточено в града. Разпределението по пол в селата, може да се каже че е в съотношение приблизително 1:1, докато в града превес взема женския пол.

Фигура 1. Динамика на населението в Община Радомир 2023-2025 година

Видно е, че населението в района, макар, и с бавни темпове намалява. Това се отразява пряко върху цялостната образователна система в Община Радомир. Последиците са намаляване броя на децата и учениците в образователните институции, което от своя страна води до нови предизвикателства в цялостната образователна система на територията на Община Радомир.

Населението в Община Радомир е застаряващо, което не е по-различно от общата тенденция в Област Перник. Наблюдава се на нарастване на броя жители в общината в

т.нар. „старческа възраст“. Това се дължи на ниската раждаемост и високата смъртност, респективно естественият прираст е с отрицателна стойност.

Таблица 2. Население на Община Радомир по възрастови групи 2023-2025 година

	2023г.	2024г.	2025г.
Общо	16 792	16 543	16 416
0 – 4	605	586	577
5 – 9	660	670	673
10 – 14	665	643	632
15 – 19	670	712	714
20 – 24	551	526	519
25 – 29	592	566	571
30 – 34	864	824	733
35 – 39	1 019	985	1 028
40 – 44	1 006	1 024	1 005
45 – 49	1 208	1 153	1 113
50 – 54	1 213	1 177	1 181
55 – 59	1 285	1 303	1 301
60 – 64	1 468	1 405	1 383
65 – 69	1 355	1 358	1 311
70 – 74	1 244	1 195	1 181
75 – 79	1 139	1 149	1 171
80+	1 248	1 266	1 323

Източник: НСИ

Таблица 2 категорично и безспорно доказва, че лицата в нетрудоспособна възраст наброяват 6 369 (шест хиляди триста шестдесет и девет) души или това са приблизително 39% от общото население на община Радомир. Населението, касаещо пряко образователната система или това са децата и младежите до 19-годишна възраст наброяват 2 596 (две хиляди петстотин деветдесет и шест) души или едва приблизително 16% от населението на общината. Останалите 45% от населението са в трудоспособна възраст.

Потребителите на подкрепата за личностно развитие са лицата във възрастов диапазон 0 – 19 години, които са обект на настоящата Стратегия. В Община Радомир броя в жители в подрастваща възраст е намалял с 15 (петнадесет) души през 2025г. в сравнение с 2024г. и с едва 4 (четири) души в сравнение с 2023г.

Естественият прираст на населението на общината следва да се разгледа в по-продължителен период – от време - 2016-2025 година. За този период той е отрицателен, средно по 235 души на година, като достига пик през 2021 г. – минус 410 души. През последните девет години броят на живородените деца в Община Радомир задържа относително постоянна величина – между 106 и 135 деца на година. Наблюдава се спад през 2023г., когато живородените деца са едва 90. Средногодишният брой на живородените деца в общината за периода 2016-2025 г. е 116. Средната смъртност за

анализираните години е 441 човека годишно.

Таблица 3. Естествен прираст на населението на Община Радомир 2016 – 2025 година

	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	момчета	момичета	Общо	момчета	момичета	Общо	момчета	момичета
2016	118	73	45	449	230	219	-331	-157	-174
2017	114	49	65	453	225	228	-339	-176	-163
2018	135	71	64	436	253	183	-301	-182	-119
2019	124	71	53	428	229	199	-304	-158	-146
2020	106	56	50	509	286	223	-403	-230	-173
2021	123	57	66	533	297	236	-410	-240	-170
2022	129	70	59	436	221	215	-307	-151	-156
2023	90	45	45	364	192	172	-274	-147	-127
2024	111	62	49	429	222	207	-318	-160	-158
2025	112	51	61	372	189	183	-260	-138	-122

Източник: НСИ

Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност в областта са трайни и са причина за демографската криза и застаряване на населението.

Механичният прираст на населението е също от съществено значение за образователната система в Община Радомир.

Таблица 4. Механичен прираст на населението на Община Радомир 2023-2025 година

	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2023	598	300	298	383	185	198	215	115	100
2024	398	198	200	329	165	164	69	33	36
2025	465	211	254	332	160	172	133	51	82

Източник: НСИ

Механичният прираст на населението в Община Радомир през последните три години е с положителна стойност. През 2023 г. по официални данни механичният прираст е най-висок и населението на общината нараства с 215 души. Въпреки че се наблюдава повишаване при механичния прираст, той не може да компенсира естествения и в крайна сметка Община Радомир за 2025 година остава с отрицателен естествен прираст – минус 127 души.

Миграционните процеси към населените места от областта влияят положително на нетния брой на населението, но не могат да неутрализират последиците от ниската раждаемост и висока смъртност и да решат задълбочаващите се демографски проблеми.

Таблица 5. Население по постоянен и настоящ адрес в Община Радомир 2023 – 2025 година

	2023		2024		2025	
	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес
Община Радомир	18 004	19 036	17 823	18 766	17 672	18 599
гр. Радомир	14 322	12 973	14 230	12 918	14 143	12 916
с. Байкалско	29	70	29	61	30	54
с. Беланица	11	13	10	11	10	11
с. Бобораци	40	93	44	88	47	91
с. Борнарево	24	48	26	48	25	48
с. Владимир	98	175	91	161	89	154
с. Горна Диканя	76	275	72	258	75	253
с. Гълъбник	147	196	144	191	136	191
с. Дебели лаг	90	164	87	153	83	144
с. Долна Диканя	241	517	244	505	245	490
с. Долни Раковец	205	304	201	293	194	279
с. Драгомирово	16	19	14	18	13	18
с. Дрен	688	910	661	863	645	821
с. Друган	317	526	301	498	305	494
с. Жедна	34	112	34	107	29	100
с. Житуша	63	96	56	93	52	91
с. Извор	377	522	377	523	367	508
с. Касилаг	25	45	23	42	26	37
с. Кленовик	205	256	195	254	190	246
с. Кондофрей	74	117	77	116	75	116
с. Копаница	111	138	103	126	100	121
с. Кошарите	33	69	33	70	32	73
с. Негованци	65	126	61	118	61	111
с. Николаево	22	38	21	32	20	31
с. Поцърненци	26	91	28	89	29	85
с. Прибой	110	202	106	198	112	209
с. Радибош	26	38	25	39	21	36
с. Старо село	102	158	103	159	106	159
с. Стефаново	315	437	309	440	298	434
с. Углярци	26	62	25	62	24	59
с. Червена могила	43	75	48	77	52	78
с. Чуковец	43	171	15	155	38	141

Източник: ГД „ГРАО“ – <https://www.grao.bg/>

Населението на Община Радомир по данни на „ГРАО“ към 31.12.2025 година по постоянен адрес е 17 672 души или с 151 души по-малко спрямо 2024 г. Регистрираните по настоящ адрес в областта също намаляват с 167 души спрямо 2024 г.

Демографска ситуация в Община Радомир през 2025 година:

- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Броят на лицата на възраст 0-19 г. спрямо общото население на областта се запазва;
- Намалява броят на живородените деца;
- Нараства броят на умрелите лица;
- Увеличава се миграцията към общината и механичният прираст е положителен.

III. 2. Състояние на общинската мрежа от училища, детски градини и обслужващи звена.

Броят на институциите в Община Радомир, предоставящи предучилищно и училищно образование е 12, от които 8 училища и 4 детски градини. В Община Радомир има 1 частна детска градина и 3 общински, като броят на общинските училища е 6, а на държавните 2. Всички училища на територията на Община Радомир се обучават на едносменен режим, като в началното училище и основните училища е въведена целодневна организация на учебния ден.

III. 2. 1. Училища.

Училищното образование в България започва от 7 годишна възраст. По преценка на родителите / настойниците 6 годишните деца могат да постъпят в училище, ако физическото и умственото им развитие позволява.

Според етапа или степента на образование училища са: начални (I - IV клас включително); основни (I - VII клас включително); гимназии (VIII - XII клас включително); обединени (I - X клас включително); средни (I - XII клас включително).

Според съдържанието на подготовката гимназиите са: профилирани гимназии и професионални гимназии.

Според вида на подготовката училищата биват неспециализирани и специализирани. Специализирани са училищата за подготовка на кадри в областта на спорта, изкуствата, културата и за нуждите на вероизповеданията.

Държавният план-прием, съгласно чл. 142, ал. 3 от ЗПУО, определя броя на местата, на които се приемат учениците във: профилираните гимназии и в професионалните гимназии, в паралелките за профилирана подготовка в средните училища и в професионалните гимназии или в паралелките за професионална подготовка в обединените училища, в средните училища и в профилираните гимназии - в VIII клас; спортните училища - в V, в VI, в VII или в VIII клас; училищата по изкуствата - в I, в V и в VIII клас; училищата по културата - в I, в V и в VIII клас; V клас - в гимназиите по чл. 38, ал. 3 от ЗПУО.

Държавният образователен стандарт за общообразователната подготовка е съвкупност от изисквания за резултатите от обучението по всеки общообразователен учебен предмет в края на всеки етап от съответната степен на образование и определя: целите, съдържанието и характеристиките на общообразователната подготовка;

общообразователните учебни предмети и изискванията за резултатите от обучението по всеки общообразователен учебен предмет за придобиване на общообразователната подготовка.

Общообразователната подготовка в училищното образование е еднаква за всички видове училища и се придобива чрез изучаване на едни и същи общообразователни учебни предмети.

С държавният образователен стандарт за профилиращата подготовка се определя съвкупност от изисквания за резултатите от обучението по всеки профилиращ учебен предмет в края на средната степен на образование. Той определя компетентностите – знания, умения и отношения, които се очаква да бъдат придобити в края на втория гимназиален етап от средната степен на образование.

Системата на професионалното образование и обучение подготвя учениците за реализация в икономиката и в другите сфери на обществения живот, като създава условия за придобиване на професионална квалификация и за нейното непрекъснато усъвършенстване.

Професионалното образование осигурява придобиването на средно образование и на квалификация по професия. Професионалното обучение включва начално професионално обучение (придобиване на първоначална квалификация по професия или по част от професия) и продължаващо професионално обучение (актуализиране, разширяване или надграждане на придобитата квалификация по професия или по част от професия).

Професионалното образование и професионалното обучение може да се осъществяват и по пътя на обучение чрез работа (дуална система на обучение).

Образователната система в община Радомир се състои от:

- ✓ 4 детски градини
- ✓ 1 начално училище
- ✓ 4 основни училища
- ✓ 1 средно училище
- ✓ 2 професионални гимназии
- ✓ 1 център за подкрепа за личностното развитие – ОДК
- ✓ 1 център за образователна подкрепа

Таблица 6. Справка брой деца и ученици през учебната 2023/2024 г., учебната 2024/2025 и 2025/2026 година на територията на Община Радомир

Учебна година	Детски градини	Училища	Общ брой деца и ученици
2023/2024 г.	573	1 376	1949
2024/2025 г.	588	1 370	1958
2025/2026г.	567	1 358	1931

Източник: Община Радомир

От Таблица 6 могат да бъдат направени няколко заключения. В детските градини се забелязва динамика в броя деца. Тази динамика може да се обвърже не само с както със раждаемостта в общината, но и с механични прираст. Докато в училищата се наблюдава

спад в броя на учениците. В таблица 7 може да се види по-подробно, че спад се наблюдава главно в училищата в малките населени места и гимназиите – общински и държавни. Този факт може да се дължи на това, че една част от завършващите основно образование избират да продължат своето средно образование в областния град.

Броят на учениците и паралелките за 2023/2024 учебна година и 2024/2025 учебна година е разпределен по общини в таблица 7, както следва:

Таблица 7. Справка брой деца и ученици и паралелки през учебната 2023/2024 г., 2024/2025г. и 2025/2026 година на територията на Община Радомир

	Учебна 2023/2024 година		Учебна 2024/2025 година		Учебна 2025/2026 година	
	Деца/ ученици	Групи/ паралелки	Деца/ ученици	Групи/ паралелки	Деца/ ученици	Групи/ паралелки
ДГ „Осми Март“	105	4	97	4	97	4
ДГ „Радомирче“	294	11	311	12	293	12
ДГ „Слънце“	170	7	180	7	177	7
НУ „Арх. Зиновий“	240	11	238	11	247	11
ОУ „Хр. Смирненски“	390	19	393	19	417	19
ОУ „Хр. Ботев“, с. Дрен	14	4	15	5	15	3
ОУ „Хр. Ботев“, с. Гълъбник	23	4	18	7	14	3
ОУ „Иван Вазов“, с. Извор	4/41	1/4	3/37	1/7	6/23	1/4
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“	385	17	384	17	375	16
ПГТ „Юрий Гагарин“	102	6	92	6	92	6
ТПГ „Н. Й. Вапцаров“	181	10	190	10	175	10
Общо деца/ученици	1949	98	1958	106	1931	95

Източник: Община Радомир

Видно от таблицата е, че през разгледания период учениците в двете големи училища на територията на град Радомир броят ученици се увеличава. За сметка на това, обаче, също е видно, че броят в училищата в малките населени места (селата) намалява. В училищата в малките населени места паралелките са маломерни и слети. На територията на Община Радомир има три средищни училища, като едно от тях е и защитено. Две училища получават допълнително финансиране от бюджета на Община Радомир.

Таблица 8. Справка за броя на учениците в Община Радомир по образователните институции през учебната 2024/2025 година

Образователна институция клас	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Общо
НУ „Арх. Зиновий“	67	62	48	63	0	0	0	0	0	0	0	0	240
ОУ „Хр. Смирненски“	65	62	60	57	51	41	54	0	0	0	0	0	390
ОУ „Хр. Ботев“, с. Дрен	4	4	0	0	1	6	1	0	0	0	0	0	16
ОУ „Хр. Ботев“, с. Гълъбник	2	3	3	1	1	4	2	0	0	0	0	0	16
ОУ „Иван Вазов“, с. Извор	2	3	3	9	2	6	10	0	0	0	0	0	35
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“	0	0	0	0	67	42	61	52	47	45	25	44	383
ПГТ „Юрий Гагарин“	0	0	0	0	0	0	0	22	17	20	19	15	93
ТПГ „Н. Й. Вапцаров“	0	0	0	0	0	0	0	37	42	39	38	35	191

Наблюдава се разлика в броя на учениците в таблица 7 и таблица 8 за учебната 2024/2025 година. Вероятно това се дължи на т.нар. движение на учениците. В таблица 7 броя е, съгласно предоставените данни на директорите на образователните институции преди началото на учебната година. Данните в таблица 8 са на РУО – Перник и са по-актуални.

От данните в таблица 8 се наблюдава, че има силна концентрация на ученици в основен етап на образование в училищата, които са в град Радомир и нисък интерес към училищата, намиращи се в малките населени места (села). Също от тази таблица е видно, че СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ е предпочитано пред двете професионални гимназии в града.

Таблица 9. Кадрова осигуреност на училищата в Община Радомир по общини и учебни години

	Учебна 2023/2024 година		Учебна 2024/2025 година		Учебна 2025/2026 година	
	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал
НУ „Арх. Зиновий“	28	7	29	7	32	8
ОУ „Хр. Смирненски“	44	9	45	10	43	10,5
ОУ „Хр. Ботев“, с. Дрен	6,5	2	6,5	1	6,5	1
ОУ „Хр. Ботев“, с. Гълъбник	9,5	4	10	4,5	7,5	4

ОУ „Иван Вазов“, с. Извор	9	2	9	2	9	2
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“	33	8	34	8	33	2
ПГТ „Юрий Гагарин“	9	5	11	7	10	6
ТПГ „Н. Й. Вапцаров“	17	6	17	6	17,5	7
Общо	156	43	161,5	45,5	158,5	40,5

Общинските училища на територията на град Радомир имат сформирани екипи за обща и допълнителна подкрепа, които включват: логопед, психолог, ресурсен учител. Професионалните гимназии и училищата в малките населени места (села) работят успешно, особено при осъществяване на допълнителна подкрепа, със специалисти от РЦДППО – Перник. През учебната 2024/2025 година в ОУ „Христо Смирненски“ е назначен образователен медиатор, а през учебната 2025/2026 година и в ТПГ „Н. Й. Вапцаров“. Координацията на образователните медиатори с родители, ученици, педагогическите специалисти, класните ръководители и екипите за подкрепа за личностно развитие работят успешно в сферата на допълнителната подкрепа на деца и ученици.

III. 2. 2. Детски градини.

Образованието и грижите в ранна детска възраст в Република България се осъществява в детски ясли, детски градини и училища, които осигуряват условия за ранно детско развитие и подготовка на децата за училище. Основните форми на педагогическо взаимодействие се осъществяват при целодневна, полудневна, почасова или в самостоятелна организация по избор на родителя при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за предучилищното образование.

Предучилищното образование осигурява възпитание, социализиране, обучение и отглеждане на децата от 3-години до постъпването им в I клас. То създава условия за цялостно развитие на детската личност и придобиване на съвкупност от компетентности - знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование.

По преценка на родителя и/или при липса на яслена група в съответното населено място, както и при наличие на свободни места в детската градини може да постъпят и деца, навършили две години към началото на учебната година на постъпването.

ЗПУО изрично предвижда, че предучилищното образование се осъществява от детските градини. Училищата, които разполагат с подходящи условия, могат да осъществяват задължително предучилищно образование при условията по реда на държавния образователен стандарт за предучилищното образование и на държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно

развитие, а за децата на 4-годишна възраст - само когато в населеното място няма детска градина.

С изменение в Закона за предучилищното и училищното образование от 18.09.2020 г. предучилищното образование е задължително от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 4-годишна възраст на детето. Родителите избират една от формите: целодневна, полудневна, почасова или в самостоятелна организация, а държавата и общините се задължават да осигурят условия за обхват на децата в детските градини и групите за предучилищно образование.

В община Радомир функционират 4 (четири) детски градини, една от които частна. Частната детска градина е ситуирана в село Дрен, останалите общински детски градини са на територията на град Радомир.

Таблица 10. Справка за броя на децата в детски градини в Община Радомир

	Учебна 2023/2024 година		Учебна 2024/2025 година		Учебна 2025/2026 година	
	Деца	Групи	Деца	Групи	Деца	Групи
ДГ „Осми Март“	105	4	97	4	97	4
ДГ „Радомирче“	294	11	311	12	293	12
ДГ „Слънце“	170	7	180	7	177	7
ЧДГ „Дренчета“	8	1	15	1	16	1
ОУ „Иван Вазов“ (ПГ)	4	1	3	1	6	1
Общо деца/ученици	581	23	606	24	589	24

Броят деца в детските градини е относително постоянен. От таблицата се вижда, че броя на децата в ЧДГ „Дренчета“ за две учебни години се е увеличил двойно. Също така се вижда, че в ДГ „Радомирче“ през учебната 2024/2025 година е разкрита още една група, която се е запазила и през учебната 2025/2026 година.

Таблица 11. Справка за броя на децата, броя на групите и местата в детските градини по общини в Община Радомир за три поредни учебни години

	Група	Учебна 2023/2024 година	Учебна 2024/2025 година	Учебна 2025/2026 година
		Брой деца	Брой деца	Брой деца
ДГ „Осми Март“	Първа	30	25	24
	Втора	15	23	25
	Трета	29	21	23
	Четвърта	31	28	25
ДГ „Радомирче“	Яслена	19	21	13
	Първа	98	115	92
	Разновъз растова			24
	Втора	58	59	53

ДГ „Слънце“	Трета	64	55	59
	Четвърта	55	61	52
	Първа вариант	23	26	22
	Първа	42	26	45
	Втора	25	50	27
	Трета	30	25	27
	Четвърта	50	52	56
ОУ „Иван Вазов“	ПГ	4	3	6
Общо деца		573	590	573

Броят на децата в детските градини е динамичен процес. Това се дължи на различни социално-битови и семейни причини, най-вероятно.

Таблица 12. Кадрова осигуреност на детските градини в Община Радомир по учебни години

	Учебна 2023/2024 година		Учебна 2024/2025 година		Учебна 2025/2026 година	
	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал
ДГ „Осми Март“	10	10	10	11	10	10
ДГ „Радомирче“	22	23	25	24	25	24
ДГ „Слънце“	14	15	15	15	17	15
ДГ „Дренчета“			4	3	4	4
Общо	46	48	54	53	56	53

Източник: Община Радомир

В последните две години педагогическият и непедагогическият състав в детските градини в Община Радомир се е завишил. Причината е разкриването на ЧДГ „Дренчета“. Видно от таблицата е, че осигуреността в детските градини от гледна точка на педагози и непедагогически персонал е в пълен капацитет.

III. 2. 3. Обслужващи звена

На територията на Община Радомир функционира само едно обслужващо звено – Център за подкрепа за личностното развитие – Общински детски комплекс (ЦПЛР-ОДК).

Център за подкрепа за личностно развитие е институция в системата за предучилищно и училищно образование, в която се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците, както и за развитие интересите и способностите им по смисъла на гл. IV, Раздел I. чл.26 ал.1 от ЗПУО.

ЦПЛР-ОДК Радомир разполага с два кабинета, обзаведени с маси и столове и една зала за репетиции. Осигуряват се необходимите материали за работа в съответните школи и групи. Има на разположение мултимедиен проектор, синтезатор (за школа „Музикален инструмент“), стативи за рисуване (школа „Изобразително изкуство“), костюми и озвучителна уредба за клубовете „Народни танци“, „Спортни танци“ и школа „Балет“, тенис-маса (клуб „Тенис на маса“), шахмат (клуб „Шахмат“).

През месеците юни и юли организира и провежда летни занимания с деца и ученици.

ЦПЛР - ОДК работи в три направления: “Наука и технологии”, “Изкуства” и “Спорт” обучението е насочено към личността на детето и ученика и създава условия за развиване на тяхната инициатива, увереност в собствените им сили и умения.

Таблица 13. Справка за броя деца и ученици обхванати от ЦПЛР-ОДК

Учебна 2023/2024 година	Учебна 2024/2025 година	Учебна 2025/2026 година
273	273	278

Капацитетът на „Лятна занималня“ е 70 (седемдесет) деца и ученици. В такъв случай, ако добавим и тях към броя посещаващи ЦПЛР-ОДК – Радомир, общият брой ще се повиши значително.

Таблица 14. Справка за състави, групи, клубове в ЦПЛР-ОДК-Перник и посещаемост

№	Групи	Брой записани деца		
		Учебна 2023/2024 година	Учебна 2024/2025 година	Учебна 2025/2026 година
1.	Балет	20	20	15
2.	Пилатес	20	20	15
3.	Гайда	7	7	7
4.	Китара	7	7	7
5.	Литература	15	15	15
6.	Театър	15	15	
7.	Музикален инструмент	7	7	9
8.	Народен хор	14	14	16
9.	Поп музика	14	14	16
10.	Народни танци	23	23	24
11.	Хороводец	23	23	25
12.	„Спортни танци	14	14	13
13.	„Латино танци“	14	14	15
14.	Религия (две групи)	26	26	13
15.	Английски език (две групи)	35	35	29
16.	Изобразително изкуство	19	19	22
17.	Художествено слово			15
18.	Моден дизайн			22
Общ брой деца:		273	273	278

Таблица 14 показва, че капацитета на сформирани групи е запълнен, също така е видно, че през учебната 2025/2026 година са разкрити две нови групи, но за сметка на това е закрыта една. Това доказва, че групите се сформират според интересите и талантите на децата и учениците. От гледна точка на осигуреност от педагогически специалист, във всички групи заниманията се осъществяват от съответни специалист.

III. 3. Децата и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск, отпаднали от образователната система и с изяви дарби

Таблица 15. Брой деца и ученици със специални образователни потребности, хронични заболявания, в риск и с проблемно поведение

	Със СОП		Хронични заболявания		В риск		С проблемно поведение	
	2023/2024	2024/2025	2023/2024	2024/2025	2023/2024	2024/2025	2023/2024	2024/2025
ДГ "Осми март"	3	7						
ДГ "Радомирче"	7	7						
ДГ "Слънце"	10	10						
НУ „Арх. Зиновий“	10	7	5	9			1	
ОУ „Христо Смирненски“	12	19					10	13
ОУ „Христо Ботев“, с. Гълъбник	1	1			15	15		
ОУ „Христо Ботев“ с. Дрен	1							
ОУ „Иван Вазов“, с. Извор	8	11	3	3			7	8
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“	15	15			1	3	3	2
ТПГ „Н. Й. Вапцаров“	8	8						
ПГТ „Юрий Гагарин“	2	2					3	3
Общо	77	87	8	12	16	18	24	26

На територията на Община Радомир през учебната 2023/2024 година са регистрирани 77 (седемдесет и седем) ученици със специални образователни потребности, а за 2024/2025 учебна година 87 (осемдесет и седем) ученици. От таблица 15 също е видно, че се увеличава и броя на учениците с хронични заболявания. Същата закономерност се наблюдава и при учениците в риск и с проблемно поведение. На територията на образователните институции има изградени ресурсни кабинети общо 11 (единадесет), като има учебни заведения, в които липсват такива, а в други са повече от един. В образователни институции, в които няма осигурено ресурсно подпомагане като щатна брой към съответната образователна институция, ресурсното подпомагане е осигурено от РЦПППО-Перник. На територията на Община Радомир няма категоризирани деца и ученици с изяви дарби.

Осигуряването на равен достъп до образование и социално включване на децата и учениците със СОП, чрез изграждане на достъпна архитектурна среда е осигурено в Община Радомир, относно тяхното общообразователно обучение. Има изградена достъпна архитектурна среда: асансьор в ТППГ "Н. Й. Вапцаров". Рампи и подходи до първи етаж има изградени в ДГ "Осми март", ДГ "Радомирче" и ОУ „Христо Смирненски“, а до вторият в ДГ „Слънце“. Изградени адаптирани санитарни възли до втория етаж в ДГ "Осми март" и ДГ "Слънце“. Достъпна архитектурна среда има изградена и в ЦПЛР-ОДК – Радомир.

III. 4. Деца в риск. Напускане на училище и предотвратяване на отпадането от образователната система. Превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение сред децата и учениците.

По силата на ЗПУО, съгласно §1, т.6 и §1, т.11 в Допълнителни разпоредби на Закона за закрила на детето „Дете или ученик в риск“ е дете или ученик:

- ✓ без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- ✓ жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- ✓ в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- ✓ за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

Напускане на училище и предотвратяване на отпадането от образователната система

С оглед подкрепата за деца в риск и техните семейства, в т.ч. и с цел превенция, от важно значение е междуинституционалното сътрудничество.

Притеснителен е брой деца, които напускат училище преждевременно. Това е повод на отпадането от образователната система да се разгледа като социален проблем, за чийто решаване е необходимо изготвянето на стратегии за превенция и реинтеграция на отпадналите ученици.

Причините за нередовно посещаване на учебните занятия и застрашеността от отпадане се дължат на няколко значими фактора, които могат да се обобщят в следните основни категории:

- Социални фактори;
- Образователни фактори;
- Икономически фактори;
- Етнокултурни фактори;
- Институционални фактори;
- Фактори, свързани със здравния статус на децата.

За обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици в Община Радомир активно се работи за осъществяване на дейностите по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и

включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, създаден с Решение № 100/08.06.2018 г. на Министерски съвет.

Държавният образователен стандарт за приобщаващото образование определя реда за налагане на **санкции** след изчерпване на останалите механизми за въздействие.

Съгласно чл. 199, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование за неизпълнение на задълженията, определени в ЗПУО, в нормативните актове по неговото прилагане и в правилника за дейността на училището, след изчерпване на останалите механизми за въздействие върху вътрешната мотивация и за преодоляване на проблемното поведение на учениците може да се налагат следните санкции:

1. забележка;
2. преместване в друга паралелка в същото училище;
3. предупреждение за преместване в друго училище;
4. преместване в друго училище;
5. преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение.

За територията на Община Радомир на 130 ученици са наложени санкции по чл.199, ал. 1, т. 1-5 от ЗПУО за учебната 2023/2024 год. спрямо 114 ученици за учебната 2024/2025 год., което показва тенденция за намаляване. Няма повтарящи класа ученици в Община Радомир.

Отпадналите ученици от образователната система в община Радомир са 12 (дванадесет) ученици през 2023/2024 и 6 (шест) през учебната 2024/2025 година. Като през 2024/2025 учебна година 2 (двама) от тях двама за заминали в чужбина (Украйна), а един е реинтегриран. Най-чести причини за отпадането на учениците е по чл. 173, ал. 2, т. 2 от ЗПУО – непосещаващи училище за период по-дълъг от два месеца по неуважителни причини.

Превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение сред децата и учениците

През календарната 2025 година:

- Образователни програми:
 - ✓ Среща-разговор с художника Симеон Спиридонов;
 - ✓ спектакъл "Приказка за юначета с празни тумбачета";
 - ✓ представяне на книга - "Нищиможката";
 - ✓ Инициативата "Лято без граници" - кино вечери, концерти,
- Асоциално поведение:
 - ✓ "Коледна работилница";
 - ✓ Тематично рисуване;
 - ✓ Лятна занималня;
 - ✓ Арт работилници и демонстрации по повод първи юни;
- Насилие между деца:
 - ✓ Арт фестивал, организира с цел превенция на насилието между деца;
 - ✓ спортен уикенд за превенция на агресията;
 - ✓ лятна занималня;
 - ✓ среща с Дея Шопова - клиничен психолог

- Наркотични вещества, алкохол, тютюнопушене:
 - ✓ Прожекция на филма "Един грам живот";
 - ✓ беседа с представители на РЗИ на тема "Наркотични зависимости";
 - ✓ спектакъл "Спасителят";
 - ✓ беседи с Петьо Петков и учениците 8-12 клас;
 - ✓ Среща на Петьо Петков с родители и учители;
- Сексуална експлоатация и трафик на хора:
 - ✓ Беседи с обществените възпитатели в часовете "Час на класа";
 - ✓ специализирани обучения, организирани в партньорство с Българската асоциация по киберсигурност;
- Здравни програми:
 - ✓ Беседи с представители на РЗИ на тема "Сексуално здраве", проведена с децата от ЦНСТДБУ 1 и 2 с.Дрен
- Културни програми:
 - ✓ Изнесен урок за народните будители с Искрен Красимиров;
 - ✓ "Библиотека на доброто";
 - ✓ "Маратон на доброто";
 - ✓ "Среща с представител на медии- какво четемднес";
 - ✓ по повод ден на града на децата бе представен спектакъла "Маргаритка",
 - ✓ Марионетно представление;
- Спортни програми:
 - ✓ „Спортът като алтернатива на противообществените прояви: Мотивационна среща-разговор с волейболната легенда Владимир Николов“;
 - ✓ лятна програма "Спорт и творчество";
 - ✓ спортен уикенд за превенция на агресията;
- Безопасност на движението“
 - ✓ Демонстрация - симулация на катастрофа между две леки коли и електрическа тротинетка.

През календарната 2024 година:

- Образователни
 - ✓ Със съвместни усилия на Община Радомир, Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, РУ-Радомир и Българска асоциация по киберсигурност, стартира кампания под наслов „Младите и кибер светът“, насочена към превенцията на кибернасилието и защита на личните данни на деца и младежи. Кампанията бе открита с провеждането на беседа за кибернасилието, в която представители на ГДБОП и Зонта клуб – София споделиха реални истории и обсъдиха рисковете, пред които са изправени младите хора в онлайн среда. Основна тема на срещата бе насилието над жени и деца в интернет, като целта беше да се повиши осведомеността и да се насърчи отговорното поведение онлайн.
 - ✓ По повод 151 години от гибелта на Апостола, Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Община Радомир организира театралната постановка „Тайната вечеря на Дякон Левски“ за учениците от 5 до 8 клас.

✓ В навечерието на традиционният празник „Тайнството на Сурва“ в гр. Радомир МКБППМН организира срещи на учениците от начален и прогимназиален етап с етнолог Цветана Манова и хореографа – фолклорист Милчо Георгиев.

➤ Асоциално поведение

✓ Лятна занималня за децата, настанени в ЦНСТДБУ- „Моето бъдеще в моите ръце“ с превантивна цел. Като цяло целта на организирането на лятна занималня в ЦНСТДБУ е да се създаде стимулираща и подкрепяща среда, която насърчава ученето, развитието на социалните умения, физическата активност, психичното здраве и цялостното благосъстояние на децата. Да засегнем теми, касаещи бъдещето им и да им предоставим възможност да общуват и да си взаимодействат с връстниците си в безопасна и контролирана среда. Това може да им помогне да развият важни социални умения като комуникация, сътрудничество и разрешаване на конфликти. Занималнята бе проведена от обществените възпитатели в периода 1 юли- 31 август.

➤ Насилие между деца

✓ МКБППМН бе част от кампании на ДАЗД - „Бъди смел, бъди добър!“, която задава националната рамка на политиката в областта на насилието срещу деца чрез механизъм за координация и комуникация между държавните органи, представителите на гражданското общество и неправителствения сектор, подкрепата на мрежата от професионалисти, работещи с децата, подкрепата на родителите, повишаване на информираността на децата, подобряване на нормативната рамка, закрила на децата срещу насилие и експлоатация на база на техните нужди, подкрепа на децата, жертви на насилие за възстановяване и рехабилитация. Дейностите , включени в кампанията са:

✓ Детски конкурс за есе, фотография или колаж на тема „Светът е по-добро място без насилие“

✓ Спортни активности на открито

✓ Засаждане на дърво с послание на децата срещу насилието

✓ Осветяване на знакова сграда

➤ Наркотични вещества, алкохол, тютюнопушене

✓ Организирани различни спортни дейности с превантивна цел по повод първи юни.

➤ Сексуална експлоатация и трафик на хора

✓ „Аз съм тук! Пази живота!“ - кампания по БДП, осъществена съвместно с РУ-Радомир, Държавна „Безопасност на движението по пътищата, БЧК . Основната цел на кампанията е да възпита социално-отговорна култура на поведение на пътя сред учениците като участници в движението. Тя играе важна роля в практическите умения, нравствените аспекти, формиращи се главно чрез подражание, личен опит, целенасочено обучение и тренировки. С цел предотвратяване на противообществени прояви, кампанията е разпределена в няколко аспекта и насочено към учениците от първи до дванадесети клас, разпределени в следните теми: „Мама, татко и аз!“ - Срещата бе част от кампанията „Аз съм тук! Пази живота!“ и бе организирана с цел да подчертае важноста на ролята на родителите и семейството във възпитаването на култура за безопасно и социално отговорно поведение на пътя, както и личната отговорност на всеки един от нас за безопасността на децата. Срещата бе водена от Росен Рапчев, началникът

на отдел „Охранителна полиция“ към ОД на МВР – Перник комисар Йордан Дунданов и бившият началник на КАТ-София Алекси Кесяков.

➤ Здравни

✓ Община Радомир, РЗИ – Перник и МКБППМН организираха засаждане на цветна леха под формата на червена панделка, в което се включиха ученици от СУ „Св. Кирил и Методий“, ПГТ „Юрий Гагарин“ и ТПГ „Н. Й. Вапцаров“ гр. Радомир. Събитието се проведе под мотото „Животът е безценен!“, като символ на съпричастност на жени и деца, страдащи от онкологични заболявания.

✓ По повод Седмицата на гората, МКБППМН организира туристически поход от Младежки културно-информационен център „Европа“ до параклис „Възнесение Господне“, в който взеха участие ученици, учители и опитни планинари. Децата участваха активно в беседите, допълниха знанията си и си припомниха важни правила за опазване на околната среда.

➤ Културни

✓ „Приказна Коледа“ - Вълшебството на Коледа оживя в Радомир с незабравимо празнично събитие, което донесе усмивки и радост на малки и големи с любими герои и игри. Освен забавлението се фокусирахме и върху важни превантивни дейности, които целят да насърчат положителното поведение и социалната ангажираност сред младите хора.

✓ Палене на коледните светлини с участието на децата от ЦПЛР-ОДК, които създадоха вълшебна атмосфера с дебюта на младежката Буфо група. С цел превенция местната комисия насърчава театралното изкуство, за да може всяко дете да покаже своя талант. Така предотвратяваме бъдещи противообществени прояви и подкрепяме талантливите деца на община Радомир.

✓ В истински празник за малки и големи се превърна неделният следобяд с театралната постановка „Феята от захарницата“. Вълшебният спектакъл разказа история, която съчета приключения, хумор и искрени емоции, поднесени с топлина и въображение от обичаните герои Ванилия и Филип. Като част от ОСПП на МКБППМН-осъществяване на превантивна дейност срещу насилието и различието между децата.

✓ Творческа работилница, арт зона и весели игри, организирани по повод 1 юни. С цел превенция, МКБППМН и Община Радомир

➤ Спортни

✓ Христо Петров, посети Радомир, където се срещна с деца от Центъра за обществена подкрепа (ЦОП), Центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания (ЦНСТДБУ) и местни училища. По време на посещението си той сподели с учениците своята вдъхновяваща история и изборите, които е направил в живота си.

✓ Срещата в Радомир даде на децата шанс да задават въпроси и да се вдъхновят и мотивират от опита на Петров. Той разказа за предизвикателствата, пред които е изправен по време на своето пътуване, и как остава мотивиран да продължи да прави разлика в живота на децата в нужда. В разговора си с тях, той насърчи децата да останат верни на себе си и да следват мечтите си, независимо от препятствията, които срещат по пътя си.

III. 5. Социални услуги в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, осъществявани на територията на Община Радомир.

Съгласно нормативната уредба, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съвместно с държавните и местните органи и структури, и доставчиците на социални услуги. Подкрепата за личностно развитие следва да осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

Таблица 16. Социални услуги на територията на Община Радомир

№	Социална услуга	Адрес	Капацитет
1.	Център за обществена подкрепа	гр. Радомир, ж.к. НОЕ бл.4 ет.1	40
2.	Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания № 1	с. Дрен, ул. „Първа“	12
3.	Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания № 2	с. Дрен, ул. „Първа“	12

➤ *Център за обществена подкрепа, с капацитет 40 места, заетост 44 деца.*

Материалната база е много добра и по стандартите за социалните услуги. Няма проблеми.

ЦОП Радомир предоставя следните услуги: информирание и консултиране на деца и родители, терапия която включва консултации с психолог и логопед, застъпничество и посредничество на работата с деца и семейства. През последните две години нямат отпуснати средства по програми и проекти. Финансирането е от държавния бюджет. В община Радомир има 65 деца-ученици с ТЕЛК решения. 10 деца/ученици са в риск. Установеният риск е голям брой неизвинени отсъствия и риск от отпадане от образователната система.

➤ *Социални услуги от резидентен тип:*

- ✓ Център за настаняване от семеен тип на деца без увреждания - 1, с. Дрен с капацитет 12 места , заетост 8 деца;
- ✓ Център за настаняване от семеен тип на деца без увреждания - 2, с капацитет 12 места , заетост 9 деца;

Деца, ползващи услугите са с мярка за закрила настаняване извън семейството.

Услугите са на бюджетна издръжка. Няма отпуснати средства по програми и проекти.

Достъпът до социални услуги за децата и учениците на територията на Община Радомир е свободен и напълно безплатен. Деца и техните семейства се насочват за ползване на социалните услуги от Дирекция „Социално подпомагане“, отдел „Закрила на детето“ след изготвяне на предварителна оценка на потребностите на всяко дете. Деца и техните семейства могат да ползват услугите и като самозаявили се клиенти.

III. 6. Кариерно ориентиране на учениците

В част от училищата на територията на Община Радомир е изграден клуб „Кариера“, в който се осъществява кариерно консултиране на учениците, провеждат се ролеви игри, дискусии, обсъждат се казуси, свързани с професионалното ориентиране. Учениците разказват за професиите на своите родители и близки. Гледат филми, свързани с различни професии, в които известни личности разказват за избора си на професия и за нейните особености. По-малките ученици рисуват мечтаната професия. Чрез дейностите в клуба учениците имат възможност да се запознаят с различни професии и да се научат как да планират кариерното си развитие. Дейностите, провеждани в клуб „Кариера“ допринасят за придобиване у учениците на умения за комуникация, работа в екип, увереност и информираност по темите, свързани с кариерата, осъзнават ролята и значението на училището и ученето през целия живот. Заниманията се провеждат в непосредствена интерактивна среда, което провокира позитивни нагласи и интерес у участниците.

За професионалното ориентиране на учениците допринасят и организирани и проведени: срещи с родители - професионалисти, които разказват за своята професия и уменията, които са нужни за да я упражняват; срещи с успели бивши ученици; празници и паради на професиите; посещения на местни предприятия и заводи.

За седмокласниците и техните родители се провеждат разяснителни кампании за възможностите за кандидатстване след седми клас

Също така в Часа на класа се разглеждат теми, свързани с кариерното ориентиране на учениците. С единадесетокласниците в едно от средните училища през учебната 2023/2024 година е проведена среща с лектор на тема: *„Ред и условия за кандидатстване във Военен университет“*, а с дванадесетокласниците е проведена среща с представители на Техническия университет. Раздадени са брошури и каталози. Предоставена е актуална информация за възможностите за професионално образование. Осъществено е взаимодействие с центровете за кариерно ориентиране.

Също така се провеждат срещи с представители на предприятие – партньор и с ученици от училището, с цел популяризирането на професионалното образование. Участие на учениците и учители в кариерни форуми и работни срещи с работодатели, които предоставят информация на учениците. Запознаване на учениците със СОП и техните родители/настойници с възможностите за професионалната подготовка в училище.

Едно от основните училищата на територията на Община Радомир взема участие във форуми по Дейност 5 по проект „Успех за теб“, организирани от кариерните консултанти на Кариерен център – Перник. За учебната 2023/2024 година участие са взели 14 (четиринадесет) ученици от пети и шести клас, а през учебната 2024/2025 година – 10 (десет) ученици от седми клас.

III. 7. Здравното обслужване

Здравното обслужване за децата и учениците от общинските детски градини и училища, както и в държавните училища се осъществява от 8 (осем) медицински специалисти, назначени от Община Радомир. Всички образователни институции разполагат с оборудван здравен кабинет. Здравните кабинети са подsigурени с медикаменти и превързочни материали, необходими за медицинско обслужване на спешните състояния при децата и учениците, съгласно Наредба № 3 на Министерството на здравеопазването за здравните кабинети в детските заведения и училищата (ДВ бр. 38/27.04.2000 г., изм. ДВ 83/10.10.2000 г.).

Важна част от дейността на училищните екипи е и превантивната дейност. Здравното образование е неотменна част от разработваните в училищата програми за здравно образование, които се реализират в час на класа, както и в часовете по Биология и здравно образование.

Образователните институции, които работят по НП „Без свободен час“, модул „Без свободен час в училище“ залагат в училищните програми теми, свързани със здравното образование.

Положителна практика на образователните институции е и провеждането на лекции и беседи с експерти от РЗИ по различни теми, свързани с формиране на здравна култура в подрастващите, както и срещи с представители на БМЧК.

III. 8. Състояние и предизвикателства пред общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

Общата подкрепа в образователните институции в Община Радомир е насочена към развитие потенциала на всяко дете и ученик и включва екипна работа между отделните специалисти, дейности за превенция на обучителните затруднения, занимания по интереси, поощряване с морални и материални награди, логопедична работа, библиотечно-информационно обслужване, осигуряване на общезитие, грижа за здравето.

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти, като един от най-важните аспекти от приобщаващото образование се прилага през учебните години. Тя се изразява в споделяне на информация, опит, добри практики между учителите и е насочена към постигане на добри условия за смекчаване и преодоляване на затрудненията на учениците в общата образователна среда. Участващите специалисти осъществяват взаимодействие с родителите, обсъждат с тях начини и стратегии за въздействие съобразно индивидуалните потребности и възможностите на детето/ученика. Набелязват се конкретни мерки за обща подкрепа за отделни ученици, насочени към допълнително обучение или допълнителни консултации по учебен/и предмет/и, занимания по интереси подходящи за развитие на способностите и уменията на децата и учениците, конкретни дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение в училището и извън него, обучението на учениците в условията на обучение от разстояние в електронна среда.

През учебните 2023/2024 година и 2024/2025 година в училищата се реализират системни и целенасочени дейности, свързани с **общата подкрепа за личностното развитие** на учениците, насочени към създаване на приобщаваща, сигурна и

стимулираща образователна среда. Подкрепата е осъществявана чрез екипна работа между учителите, класните ръководители и педагогическите специалисти (психолози, логопеди, ресурсни учители и педагогически съветници), в активно партньорство с родителите и с участието на външни институции и организации. Основните дейности включват допълнителни обучения и консултации по учебни предмети за преодоляване на обучителни затруднения, психологическа подкрепа, логопедична диагностика за ранно установяване на говорно-езикови затруднения и подпомагане на комуникативното развитие на учениците. Учениците са обхванати още в занимания по интереси и клубни форми в различни тематични направления, както и в дейности за социално-емоционално развитие, превенция на агресията, тормоза, зависимостите и рисковото поведение. Реализирани са инициативи за здравно и гражданско образование, кариерно ориентиране и професионално консултиране, библиотечно-информационно обслужване, както и участие на учениците в културни, спортни, доброволчески и благотворителни инициативи. В рамките на учебните години са изготвяни и прилагани планове за обща подкрепа за ученици с обучителни затруднения и проблемно поведение. Осъществява се системно проследяване на напредъка, анализ на резултатите и адаптиране на мерките спрямо индивидуалните потребности на учениците. Прилагат се мерки за мотивация чрез морално и материално поощряване, публично отличаване на постиженията и насърчаване на активното участие в училищния живот. В резултат на реализираните дейности се отчита повишена ангажираност на учениците, развитие на социални, емоционални и комуникативни умения, подобрен училищен климат и създаване на устойчиви условия за личностно, социално и образователно развитие.

През отчетните две учебни години училищата предоставят **допълнителна подкрепа за личностно развитие**, насочена към ученици със СОП, ученици в риск и с хронични заболявания. Целта на подкрепата е удовлетворяване на индивидуалните образователни и социално-емоционални потребности, подобряване на образователните резултати, социалната адаптация и емоционалното благополучие на учениците, както и пълноценното им включване в училищния живот. Дейностите се реализират чрез създаване на ЕПЛР за всеки ученик, включващи класен ръководител, ресурсен учител, психолог, логопед (при необходимост) и други специалисти. За всички ученици са изготвени индивидуални планове за подкрепа и учебни програми, които се обсъждат с родителите. Провеждат се редовни екипни срещи за оценка на потребностите, проследяване на напредъка и координиране на действията между специалистите, учителите и родителите.

Учениците, на които се предоставя допълнителна подкрепа, участват активно в извънкласни и културни дейности, конкурси, празници и базари, които дейности спомагат за изграждане на социални умения и приобщаване. Педагогическите специалисти участват в продължаваща квалификация за повишаване на компетентностите за приобщаване на ученици със СОП и адаптиране на учебното съдържание. Активното участие на родителите и партньорството с РЦПППО, ЦПЛР-ОДК, ДСП и други институции допринасят за ефективността на допълнителната подкрепа. Реализираните дейности подобряват образователните резултати, социалната адаптация и емоционалното благополучие на учениците, повишават мотивацията за учене и осигуряват по-пълноценно участие в училищния живот, като същевременно

формират положителни нагласи към приобщаващото образование сред учениците, семействата и педагогическия екип.

В началото на всяка учебната година, след анкетно проучване на желанията на учениците и процедура определена в Наредбата за приобщаващото образование, в училищата от Община Радомир са сформирани групи за занимания по интереси.

Заниманията по интереси са насочени към развитието потенциала и способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности, с оглед индивидуалните им потребности и интереси.

Учениците участват в олимпиади по различни предмети в зависимост от интересите си, спортни състезания и конкурси, участваха в различни изяви на общинско, областно и национално ниво.

Моралните и материалните награди са заложи в правилниците за дейността на училищата и стимулират изявите на учениците на училищно, общинско или национално ниво.

Учениците са спечелили призови места в олимпиади, състезания и други училищни, общински и други форуми, поощрени са с морални и материални награди, с грамоти за участие или отлично представяне.

Библиотечно – информационното обслужване се осъществява в училищата от областта, в които има функциониращи библиотеки.

Дейността на училищната библиотека е свързана и с провеждане на разнообразни дейности: извънкласно четене, драматизация на приказки, рецитали, беседи за делото и живота на велики българи, както и за различни традиции и обичаи, организиране на коледарски групи, които представят традиционни обичаи, стихове и песни, запознаване на първокласниците с дейността и правилника на училищната библиотека.

Основната цел на библиотечното-информационно обслужване в СУ „Св. св. Кирил и Методий“ град Радомир е изграждане на навици за четене и умения за търсене и ползване на информация. Стремелът на учителите и библиотекарят е училищната библиотека да се превърне във основен фактор за формиране и изграждане в учениците на умения и навици за непрекъснато самообразование. В библиотеката има свободен достъп до библиотечния фонд, където учениците получават и универсална информация за различни по тип, вид, тематика и език документални източници.

В ОУ „Христо Смирненски“ град Радомир функционира библиотека с богат библиотечен фонд.

Грижата за здравето на децата и учениците се осъществява от Община Радомир. В трите детските градини има назначени от кмета медицински сестри, които провеждат сутрешния филтър на децата и следят и се грижат за здравето им.

В училищата е осигурен достъп и са създадени условия за медицинско обслужване, което се осигурява също от Община Радомир, както финансово, така и кадрово. Има оборудвани и обзаведени 11 медицински кабинети.. В ОУ „Иван Вазов“ с. Извор, общ. Радомир медицински специалист посещава училището един път седмично.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на децата и учениците със СОП, в риск и с хронични заболявания.

За всяко дете/ученик има определен със заповед на директора на съответната детска градина /училище екип за подкрепа на личностно развитие, който прави оценка на индивидуалните потребности на ученика, изготвя План за подкрепа и проследява динамиката на развитието му през учебната година. На учениците със СОП, които не покриват минимума на държавния образователен стандарт за учебно съдържание по съответния учебен предмет се изготвят индивидуални програми по които се обучава ученикът. ЕПЛР има изготвен план за работа през учебната година, както и график за провеждане на заседанията. При необходимост могат да се провеждат и извънредни заседания. За всяко проведено заседание се изготвя протокол.

За учениците със СОП завършващи с удостоверение за завършен клас, Регионално управление на образованието – Перник съвместно с Регионалния екип за подкрепа на личностно развитие за деца и ученици със специални образователни потребности към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Перник през месеците май и юни провежда консултации с учениците завършващи VII и X клас с удостоверение и техните родители, относно възможностите за продължаване на образованието им в профили и специалности по професии, които са съобразени с индивидуалните им потребности и здравословното им състояние. Комисията за насочване на ученици с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания, със специални образователни потребности по чл. 120, ал. 7 от ЗПУО, от центрове за настаняване от семеен тип и ученици, настанени в приемни семейства през месец юни насочва ученици със специални образователни потребности и ученици с хронични заболявания в VIII клас (отговарящи на условията съгласно Наредба № 10/2016 г. за организацията на дейностите в училищното образование) в подходящи профили и професии.

В част от образователните институции са сформирани пълни екипи от специалисти, осигурена е подходяща материална база и са въведени устойчиви добри практики в работата с деца и ученици със СОП.

В образователните институции, където няма назначени ресурсни учители, психолози и логопеди допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности се осъществява от специалисти от РЦПППО-Перник.

В детските градини от Община Радомир се осъществява обща подкрепа за личностно развитие на децата. Тя се изразява в грижи за физическото, психичното и социалното развитие на децата, откриване на затруднения в ученето и участието на децата в различни дейности, откриване на дарби. Дейностите с обща подкрепа за личностно развитие на децата от предучилищното образование са свързани с увеличаване на педагогическите специалисти, допълнителна квалификация и преквалификация. На междуинституционално ниво се осъществява сътрудничество със специалисти (логопед, психолог и др.) от ЦОП-Радомир (ЦСРИД). Процесът протича на няколко етапа:

- Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения, грижа за детското здраве и зачитане на индивидуалните образователни потребности.
- Дейности по адаптация и социализация чрез активно сътрудничество с родители

- Планирани занимания по интереси, чрез предоставяне дейности - спортни, тържества, работилници с родители.

Устойчивият модел на дейностите свързани с общата подкрепа за личностно развитие на децата от предучилищното образование е продукт на екипната работа между квалифицирани специалисти, както в детските градини, така и на междуинституционално ниво. Диалогът между институциите и високата квалификация осигуряват по-големи възможности за допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата на територията на Община Радомир. Допълнителната подкрепа се реализира в две направления:

- Чрез привличането на специалист с промяна в числеността на персонала или вътрешноинституционално – чрез повишаване на квалификацията
- Междуинституционално – външен експерт по конкретен казус – логопед, психолог, ресурсен учител чрез РЦПППО - Област Перник.

III. 9. Реализирани образователни програми и проекти

Образователните институции на територията на Община Радомир са реализирали множество програми и проекти.

През учебната 2023/2024 година в ДГ „Осми март“ по НП „Безопасност на движението по пътищата“ е изградена и оборудвана вътрешна и външна площадка по БДП, в ДГ „Радомирче“ по програма „Чиста околна среда“ на ПУДООС е реализиран проект на тема: „Еко кът в детската градина“. През същата учебна година общинските училища са реализирали множество програми и проекти. Почти всички общински училища са работили по Проект BG05SFPR001-1.001 „Успех за теб“; повече от половината от общинските училища са работили по НП „Заедно в изкуствата и спорта“; 50% от училищата са кандидатствали и реализирали проект по НП „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“; не малка част четири от общо шест общински училища са работили по Проект BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищното образование в условията на кризи“; две от училищата в малките населени места и едно училище разположено в град Радомир са работили по НП ИКТ в образованието - електронен дневник; отново не всички – едва две от училищата работят по НП „Без свободен час“; три от училищата, в които има начален етап на образование са работили по Схема „Училищно мляко“ и/или Схема „Училищен плод“; 50% от общинските училища са проявили интерес към НП „България-образователни маршрути“. Има и специфични проекти, които са характерни за съответната образователна институция. НУ „Арх. Зиновий“ са работили по НП „Ученически олимпиади и състезания“; ОУ „Христо Смирненски“ по НП за по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст - модул „Подпомагане храненето на учениците - I - IV клас и Проект BG05M2OP001-3.018 „Подкрепа за приобщаващо образование“; ОУ „Христо Ботев“ – село Дрен са участвали в процедура BG-RRP-1.015 - „Училищна STEM среда“; ОУ „Иван Вазов“ – село Извор са работили по три програми и проекти: Проект „Всеки ученик ще бъде отличник - 4“ на Център за междуетнически диалог и толерантност „АМАЛИПЕ“; Проект BG05M2OP001-2.010-0001 „Квалификация за професионално развитие на педагогическите специалисти“ по

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“; Проект „Артистично ателие“ по програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, а СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ по Проект 2023-1-BG01-KA220-YOU-000161958 „Panda Lads Achievers“; Проект BG05M2OP001-2.012-0001 „Образование за утрешния ден“; Програма на Европейския съюз „Еразъм +“: Мобилност на младежи - „Младежки обмен“; Програма на Европейския парламент „Евроскола“. Двете държавни училища, на територията на Община Радомир също работят по разнообразни национални програми и проекти. Такива са: НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“; НП „Квалификация“; НП „Информационни и комуникационни технологии“; НП „Професионално образование и обучение“; Проект „Образование за утрешния ден“; НП „Оптимизация на вътрешната структура на персонала“; НП „Информационни и комуникационни технологии“; „Училищна STEM среда“ по Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България.

През учебната 2024/2025 година образователните институции на територията на Община Радомир са работили по следните национални програми и проекти:

- ✓ ДГ „Радомирче“ - проект BG05SFPR001-1.003-0001 „Силен старт“
- ✓ ДГ „Осми март“ - проект BG05SFPR001-1.003-0001 „Силен старт“, „ИКТ в системата на предучилищното и училищното образование“, НП „Хубаво е в детската градина“;

- ✓ ДГ „Слънце“ - Национална кампания „Чиста околна среда-2025“;

- ✓ НУ „Арх. Зиновий“ - Национална програма „ИКТ - СРЕДСТВА ЗА ИНТЕРНЕТ СВЪРЗАНОСТ“, ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ - съгласно Наредбата за приобщаващото образование, Проект за предоставяне на средства за подпомагане ФВС ПМС №46/19.03.2020 г.-„Спортът-помощник в труда и учението“, Училищна схема ДФЗ „УЧИЛИЩЕН ПЛОД“, Училищна схема ДФЗ „УЧИЛИЩНО МЛЯКО“, Национална програма „ЗАЕДНО В ИЗКУСТВАТА И В СПОРТА“, Проект за изграждане на училищна STEM среда по Националния план за възстановяване и устойчивост, Проект BG05SFPR001-1.001-0001 „УСПЕХ ЗА ТЕБ“ по Програма „Образование“ 2021 –2027 Процедура BG05SFPR001-1.001 „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училищното образование“, Програма за изграждане и основен ремонт на спортни площадки и физкултурни салони в държавните и общинските училища за периода 2024 - 2026 г. Модул 3 „Изграждане и основен ремонт на открити спортни площадки“, Нов проект на училищата включени в списъка на иновативните училища за учебната 2024/2025 година.

- ✓ ОУ „Христо Смирненски“ - Национална програма „ИКТ“ - одобрени средства за интернет свързаност; Национална програма „Без свободен час“; Национална програма „Заедно в изкуствата и спорта“, Национална програма „Иновации в действие“,Национална програма „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“, Проект BG-RRP-1.015-1086-C02 „Изграждане на училищна STEM среда и високотехнологични оборудвани и свързани класни стаи (ВОСКС)“

- ✓ ОУ „Христо Ботев“ – село Дрен - Национална програма ИКТ в образованието-електронен дневник; Проект „Успех за теб“ ; Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ ; Схема „Училищен плод“ и „Училищно мляко“; ПУДООС – „Чисто околна среда“;

✓ ОУ „Христо Ботев“ – село Гълъбник - Проект „Успех за теб“; BG-RRP-1.015 - „Училищна STEM среда“;

✓ ОУ „Иван Вазов“ – село Извор - Проект „Всеки ученик ще бъде отличник-4“ на Център за междуетнически диалог и толерантност „АМАЛИПЕ“; Проект BG 05M2OP001-2.010-0001 “Квалификация за професионално развитие на педагогическите специалисти“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“; Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“; Проект BG05SFPR001-1.001-0001 „УСПЕХ ЗА ТЕБ“, финансиран от Програма „Образование“ 2021-2027, съфинансиран от Европейския съюз; Национална програма „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование“ – Модул ИКТ Средства за Електронен дневник и ИКТ Средства за Интернет свързаност; Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“ – Модул „Оптимизиране на вътрешната структура на училищата, детските градини, ученическите общежития и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование“; Национална програма „Заедно в изкуствата и спорта“.

ТПГ „Н. Й. Вапцаров“ - НП „Заедно в изкуствата и спорта“, НП „Осигуряване на съвременна образователна следа“, НП „Квалификация на педагогическите специалисти“, НП „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“, НП „ИКТ“, НП „Иновации в действие“, НП „Безопасност на движението по пътищата“.

✓ ПГТ „Юрий Гагарин“ - НП „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“, „Училищна STEM среда“, „Успех за теб“, „Модернизиране на професионалното образование и обучение“.

IV. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

*„Да променим училищната среда,
така че тя да може да приеме
всяко различно дете!“*

Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030) (Стратегическа рамка) е изготвена от Министерството на образованието и науката в сътрудничество със заинтересовани страни.

В периода от 2021 година до 2030 година българската образователна система е призвана да подготви за личностна и професионална реализация поколенията от деца и ученици, които ще навлизат в активна трудова възраст в следващите поне пет десетилетия. С оглед развитието на обществото това е изключително отговорна мисия. Тя изисква ясна и широко споделена визия за образованието до 2030 година, с очертани основни приоритетни области за развитие, както и целите и мерките за постигането им. Те са заложили и в основата Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от област Перник за периода 2026-2028 г., респективно в Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Радомир за периода 2026-2028г.

Допълнително предвид особеностите на децата, които според статистиката са най-вероятно нуждаещи се от мерки за образователна и социална подкрепа следва да се отчетат и принципните положения, съдържащи се в Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030 г.), приета с Решение №278 от 5 май 2022 г.

Правото на образование и на повишаване образованието и квалификацията си чрез учене през целия живот е всеобщо. Ключови предизвикателства в периода на действие на предходните областни стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от област Перник, съответно и Общинските стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Радомир са свързани с утвърждаване на философията за приобщаващото образование в образователната система. Те акцентират и върху предизвикателствата, които наложи социалната изолация, породена от националните карантинни мерки, взети във връзка с епидемията от COVID – 19. Понастоящем, обучението в електронна среда е вече широко разпространено като алтернатива в условия на сезонни епидемии от грип, затваряне на училищата поради неблагоприятни метеорологични условия и е припознато като възможност да компенсира присъствената форма, включваща непосредствен контакт с децата.

В Община Радомир действат екипи за подкрепа на личностното развитие – психолози, логопеди, ресурсни учители. През изминалите години е осъществено прилагането на организацията и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование.

Предизвикателствата, в периода на действие на новия стратегически документ – свързани със запазване и надграждане на постиженията, както и с преодоляване на възникналите затруднения при прилагане на нормативната уредба. Във всяка община да се прилагат подходящи подходи за най-добра грижа, съобразена с индивидуалните

потребности и способности на децата и учениците. Образователните институции са поставени пред предизвикателството да изискват нови компетентности и нов поглед от педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими нови специалисти, с които ще се разшири кръгът на участниците в работата на екипите за подкрепа за личностно развитие, тъй като екипната работа е основен подход в приобщаващото образование. Допълнително обаче се наблюдава сериозно възрастово застаряване на наличния педагогически състав, като предстои пенсионирането на голяма част от ангажираните в работата специалисти. Поддържането и разширяването на наличния капацитет е въпрос от първостепенна важност, който следва да намери обезпеченост в редица мерки, които да повишат привлекателността на този тип труд сред младите педагози.

Наред с това от значение е и въпросът за осигуряване на повишаването на квалификацията на педагогическите специалисти, които предоставят обща и допълнителна подкрепа. От съществено значение е ефективното взаимодействие между институциите, между тях и семействата, включване на родителите в образователния процес, осигуряване на равен достъп до предучилищното и училищното образование.

Отчитайки негативните демографски тенденции – обхващането, приобщаването и интеграцията на всяко дете, както и подобряване на възпитателната работа и взаимодействие с родителите, най-вече с тези от малцинствените групи отново ще са във фокуса на работата на всички заинтересовани страни..

Акцентът, който се проявява през предходния период и е особено актуален за настоящия е работата с деца и ученици от завръщащи се в България семейства, които дълго време са живели в чужбина и следва да се реинтегрират в националната образователна система.

Ключовите предизвикателства в периода на действие на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Перник 2026-2028 г., респективно в Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Радомир за периода 2026-2028г., са свързани с организацията на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нормативната уредба и съобразени с динамично променящите се условия на живота, както следва:

- Успешно прилагане на организацията и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование;
- Осигуряване на ефективна връзка с общините и висшите училища, подготвящи педагогически специалисти със съответната квалификация за намиране на модели за ангажиране на завършващите студенти в работа по специалността вкл. и чрез следдипломно обучение и практически стажове;
- Повишаване на ангажираността по проблемите на приобщаващото образование, което изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост;
- Електронизация и дигитализация на редица административни дейности, пряко и косвено свързани с личностното развитие на децата и учениците, както и въвеждане на подобни методи в обучението и работата с тях

- Промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците;
- Адаптиране на учебното съдържание към съвременните потребности на младите хора и засилване на практическата насоченост на обучението, както и използване на възможностите, давани от изкуствения интелект;
- Разширяване на достъпа до услуги за подкрепа за личностно развитие на учениците в малките населени места;
- Негативните демографски процеси създават сериозни изпитания и предизвикателства за ежегодно адаптиране и организация на учебно-възпитателния процес;
- Продължаване на обучението на педагогически и други специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици.

Общините в област Перник, съобразявайки се с Областна стратегия за подкрепа за личностното развитие 2026 – 2028, следва да организират дейности за по-задълбочено разбиране и по-пълно използване на финансовите механизми и особености в сферата на приобщаващото образование и привличане и на проектно финансиране; популяризиране на философията на приобщаващото образование, просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците със специални образователни потребности, разбиране за отговорностите на всички, проявявайки толерантност и търпимост.

V. ЦЕЛ И ВИЗИЯ

V. 1. Цел

Основна цел на Областната стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в Община Радомир 2026-2028 г. е осигуряване на качествено и достъпно образование в регионалната образователна система, насочено към развитие на мотивирани и способни на социална и професионална реализация деца и ученици, съобразено с индивидуалните им различия и способности и особеностите на времето, в което живеем. В настоящата Стратегия за периода 2026-2028 г. акцент е работата с деца, в уязвимо положение поради задълбочаващите се тенденции за социално разслоение, което изисква интензифициране на работата с деца и ученици в риск и осигуряване на педагогически и административен капацитет в тази посока. В тази връзка настоящата Стратегия е насочена към създаване и осигуряване на ключовите фактори, условия и ресурси за успешна работа за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Радомир, в образователни институции и в центрове за социална подкрепа, вкл. и чрез създаване на специфични мерки за работа с такива групи деца.

V. 2. Визия

В средносрочен и дългосрочен план социалните и икономическите условия на живот в областта ще претърпят големи промени. Това налага създаването на адекватни механизми за подготовка на подрастващите за включване в икономическия и обществения живот.

В системата на предучилищното и училищното образование на Община Радомир се осигурява сравнително ефективна и качествена подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик за реализация на потенциала им в подходяща среда и в съответствие с индивидуалните им потребности чрез необходимите ресурси и взаимодействие и сътрудничество с държавните и местните институции и родителите.

Създадена е отворена и гъвкава система с активното участие на заинтересованите страни за подкрепа на личностното развитие на всяко дете и ученик, обхващат се всички деца, подлежащи на предучилищно и училищно образование и остават в системата, модернизирани са методите и подходите за обучение, включително в електронна среда.

VI. ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2026 – 2028 Г.

В Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030) са определени 9 приоритетни области за развитието на образованието и обучението.

Приоритетните области обхващат всички значими хоризонтални предизвикателства в системата на образованието и обучението при следване на цялостен подход и в съответствие с определените области на политиките, както следва:

1. Ранно детско развитие
2. Компетентности и таланти
3. Мотивирани и креативни учители
4. Сплотени училищни общности и системна работа с родителите
5. Ефективно включване, трайно приобщаване и образователна интеграция
6. Образователни иновации, дигитална трансформация и устойчиво развитие
7. Реализация в професиите на настоящето и бъдещето
8. Учене през целия живот
9. Ефикасно управление и участие в мрежи

Целите и приоритетите на настоящата Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир за периода 2026-2028 г. следва да бъдат съобразени с дългосрочните национални приоритетни области и политики в сферата на образованието, като ги надградят и отчетат регионалните специфики.

Чрез анализ на актуалната ситуация в Община Радомир, на осигурената обща и допълнителна подкрепа са конкретизирани целите и приоритетите на настоящата Стратегия са заложили конкретни мерки и дейности.

Стратегическото планиране представя целеполагането за краткосрочен двегодишен период (съгласно законовата разпоредба на чл. 197, ал. 2 от ЗПУО) във връзка с предприемане на изпълнение на действия, отговарящи на предизвикателствата, пред които се изправя образователната система при предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Процесите на електронизация и дигитализация и все по-широката употреба на системи, базирани на изкуствения интелект поставя системата на образование и обучение пред интензивни промени. Засилващите се негативни демографски тенденции, особено отчетливо проявени и видими в малките общини на областта, са допълнително затруднение за осигуряване на качествена работа с лицата в социален риск. Цялостната липса на координирана политика по обезпечаване на кадрова приемственост сред педагогическите специалисти налага търсенето и намирането на нетрадиционни модели за ангажирането и обезпечаването на услугите на такива лица.

Адаптирането на образователната система продължава, което налага повишаването на обхвата от подкрепа за придобиване на допълнителни умения, които се превръщат в устойчив инструмент за социално включване и последваща реализация на пазара на труда.

VI. 1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Осигуряване на оптимални възможности за развитие и пълноценна личностна подкрепа на децата и учениците в Община Радомир.

VI. 2. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

Оперативна цел 1: Осигуряване на оптимални условия за учене, равни права на достъп и създаването на възможности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие и усъвършенстване на децата и учениците.

Оперативна цел 2: Оптимизиране на процеса на приобщаване в условията на обучение на деца-мигранти и ученици с родители, завърнали се да живеят в България след дългогодишен престой в чужбина и развитие на способностите и уменията на всяко дете и ученик в съответствие с индивидуалните му образователни потребности.

Оперативна цел 3: Кадрова осигуреност и създаване на система за споделени ресурси по отношение на педагогическите специалисти, ангажирани в приобщаващото образование, повишаване на знанията и уменията им, както и тези на родителите за ефективно посрещане предизвикателствата на образователния процес и съвременните реалности.

Оперативна цел 4: Достъпна, безопасна, приобщаваща и ресурсно осигурена среда, подходяща за учене и пълноценно личностно развитие на децата и учениците.

Оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

Формулираните оперативни цели отразяват предизвикателствата и общите очаквания във връзка с прилагане на политиката за ефективно планиране, координация, наблюдение и оценка на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир в периода 2026-2028 г., в контекста на динамично променящите се условия и фактори на външната среда. Изпълнението им се основава на прилагане на диференцирани подходи за зачитане на индивидуалните потребности и развиване на уменията на всяко дете за постигане на равен достъп до качествено образование, обучение, и личностна подкрепа включително в електронна среда.

Оперативните цели се основават на концепцията за изграждане на организирана системна среда за подкрепа и подпомагане развитието на децата и учениците в риск, със специални образователни потребности, с хронични заболявания и увреждания, с изявени дарби и всяко друго дете и ученик и изграждането им като устойчиви и уважаващи себе си и другите личности, включително тяхната пълноценна социализация и реализация.

Постигането на целите на Стратегията предполага ангажираност и отговорност на всички заинтересовани институции и партньори - представители на държавната администрация, местни власти, образователни институции, центрове за подкрепа, социални партньори, неправителствени организации, родители, педагогически кадри и други.

VI. 3. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Мерките са групирани според оперативните цели и представят насочващи примерни направления и дейности за общините, образователните институции и другите институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности според своите компетентности. Мерките не са в изчерпателен списък и могат да бъдат допълвани в общинските стратегии с допълнителни дейности съобразно конкретните особености и потребности от подкрепа за личностно развитие и приобщаващо образование.

По Оперативна цел 1: Осигуряване на оптимални условия за учене, равни права на достъп и създаването на възможности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие и усъвършенстване на децата и учениците.	
<i>Мярка 1 - Организиране и провеждане на ранна диагностика на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.</i>	Ранна оценка на рискове в развитието на децата и учениците, които могат да създадат предпоставки за трудности в ученето и успешното им развитие.
	Провеждане на скрининг за оценяване на развитието на деца от 3 години до 3 години и 6 месеца, посещаващи детските градини.
	Провеждане на оценяване на децата на 5 и 6-годишна възраст и установяване на готовността им за училище.
	Оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците, за които има съмнения, че се нуждаят от допълнителна подкрепа.
<i>Мярка 2 - Провеждане на обща подкрепа за личностно развитие на всички нуждаещи се деца и ученици.</i>	Подобряване на ключовите компетентности от знания и умения на всички деца и ученици и осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява.
	Провеждане на допълнителни обучения и консултации по учебните предмети.
	Осигуряване на пълноценни условия за провеждане на занимания по интереси.
	Осигуряване на допълнително обучение по български език за деца и ученици, за които българският език не е майчин.
	Организиране на логопедична работа във всички училищата и в детските градини.

	Организиране на „учене чрез правене“ и чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.
	Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма.
	Подобряване на условията за обща подкрепа за личностно развитие от разстояние в електронна среда.
<i>Мярка 3 - Организиране на допълнителна подкрепа за личностно развитие на всички нуждаещи се деца и ученици</i>	Създаване в училищата и в детските градини на ЕПЛР на всяко конкретно дете и ученик, за което е потвърдено предоставянето на допълнителна подкрепа.
	Разработване на план за подкрепа.
	Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП при необходимост.
	Използване на разнообразни образователни стратегии, мултисензорни методики и иновативни техники за обучение и възпитание на нуждаещите се от ДП деца и ученици.
	Осигуряване на необходимите терапии и рехабилитации на децата и учениците със СОП.
	Осигуряване на ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП
<i>Мярка 4 – Дейности за предотвратяване на тежки нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз.</i>	Провеждане на превантивни кампании и мероприятия срещу агресията и тормоза, както и за утвърждаване на принципите на честната игра и недопускането на насилие.
	Провеждане на консултации за справяне с гневните изблици и напрежението, както и за решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации.
	Формиране на емоционална и социална компетентност и умения за ефективно управление на емоциите, за

	саморефлексия и разбиране на другия, за развитие на характера и позитивността.
	Въвеждане използването на посредник при решаване на конфликти
	Въвеждане на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация.
<i>Мярка 5 - Осигуряване на възможности за пълноценна личностна изява на всички деца и ученици.</i>	Организиране на ниво образователна институция, община и област на спортни и културни събития, на които да се даде възможност на повече деца и ученици за участие и публична изява.
	Подкрепа на талантиливи ученици чрез Програма за закрила на деца с изявени дарби.
	Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на ниво образователна институция, община и област.
<i>Мярка 6 - Реализиране на дейности за професионално ориентиране и консултиране и връзка с пазара на труда.</i>	Организиране на инициативи за кариерното ориентиране по общини, в съответствие с концепцията за икономическо развитие на съответната община
	Провеждане в училищата на мероприятия съвместно с представители на бизнеса и родителската общност за популяризиране на професионалното образование.
	Организиране на кръгли маси, работни срещи и инициативи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно, общинско и областно ниво.
	Осигуряване на условия за превръщане на ученето през целия живот в реалност
	Представяне на възможностите за професионално образование и развитие, които училищата предлагат, пред учениците със СОП и техните родители.
Оперативна цел 2: Оптимизиране на процеса на приобщаване в условията на обучение на деца-мигранти и ученици с родители, завърнали се да живеят в	

България след дългогодишен престой в чужбина и развитие на способностите и уменията на всяко дете и ученик в съответствие с индивидуалните му образователни потребности	
<i>Мярка 1 – Идентифициране на деца-мигранти и ученици с родители, завърнали се да живеят в България след дългогодишен престой в чужбина</i>	Създаване на системи за наблюдение на процесите на вътрешна и външна миграция на територията на областта в режим на междуинституционално сътрудничество между държавни и общински структури и неправителствени организации
	Информационна кампания за мотивиране на родителите на подобни деца за включването им в националната образователна система
<i>Мярка 2 – Оптимизиране на процесите по приобщаване на деца-мигранти и ученици с родители, завърнали се да живеят в България след дългогодишен престой в чужбина чрез обучение по български език за лица, за които той не е роден</i>	Създаване на ефективни механизми за обхват на подобни лица в курсове за овладяване/повишаване на нивото на владеење на български език
	Включване на подобни деца в извънкласни форми на обучение и социални дейности, които да създадат среда, в която научаването на български език и включването им в местните бит и традиции с цел улесняване на приобщаването им
	Допълнителна индивидуална работа с деца от тези групи
<i>Мярка 3 – Обхващане на деца-мигранти и ученици с родители, завърнали се да живеят в България след дългогодишен престой в чужбина в училищното обучение</i>	Създаване на мотивация на родителите на деца-мигранти за ефективното им включване в националния образователен процес, чрез стимули за тях и адекватно подпомагане
	Обособяване на паралелки в училищата в областта, в които приоритетно да бъдат насочвани подобни деца, с оглед осигуряването на позната социална среда, която да подпомогне тяхната интеграция
	Установяване на нивото и степента на относимост на полученото в чужбина обучение от деца на родители, завърнали се да живеят у нас след дългогодишен престой в чужбина и намиране на

	механизъм за приравняването на получените знания и умения с национално изискуемите стандарти.
Оперативна цел 3: Кадрова осигуреност и създаване на система за споделени ресурси по отношение на педагогическите специалисти, ангажирани в приобщаващото образование, повишаване на знанията и уменията им, както и тези на родителите за ефективно посрещане предизвикателствата на образователния процес и съвременните реалности.	
<i>Мярка 1 - Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.</i>	Осигуряване на необходимите специалисти за развитие на дарбите и интересите на децата и учениците.
	Осигуряване на психолози и логопеди във всички училища и детски градини.
	Осигуряване /при нужда/ на други специалисти за провеждане на терапевтични програми и методики-рехабилитатори на слуха и говора, рехабилитатори на деца с нарушено зрение, ерготерапевти, кинезитерапевти и други
	Насърчаване на общини и образователни институции към съвместна работа в случаи на невъзможност поради бюджетни ограничения да се осигури конкурентно възнаграждение на ангажираните подходящи специалисти, педагози и логопеди и създаване на механизми за осъществяването на подобни сътрудничества
<i>Мярка 2 - Повишаване квалификацията и уменията на педагогическите специалисти за идентифициране на потребностите от предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.</i>	Проучване на потребностите за теми и обучения за квалификация на педагогически специалисти, работещи за подкрепата на личностното развитие на децата и учениците.
	Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво за педагогически специалисти, работещи с ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.
	Приоритетно търсене на финансиране по проекти и национални програми за сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики

Мярка 3 – Повишаване квалификацията и уменията на родителите за идентифициране на потребностите от предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.	Проучване на потребностите за теми и обучения за квалификация на педагогически специалисти, работещи за подкрепата на личностното развитие на децата и учениците
Оперативна цел 4: Достъпна, безопасна, приобщаваща и ресурсно осигурена среда, подходяща за учене и пълноценно личностно развитие на децата и учениците.	
<i>Мярка 1 - Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда, както и за специализирана подкрепяща среда.</i>	Изграждане на съоръжения за достъпност в училищата и детските градини – рампи, асансьори, адаптирани санитарни възли, детски площадки и съоръжения за игра и др.
	Осигуряване на специализиран транспорт за нуждаещите се деца и ученици (където е необходимо)
	Адаптиране на тротоарите за придвижване на хора с колички (където е необходимо)
<i>Мярка 2 - Подобряване на достъпната физическа среда. Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и основните ѝ характеристики са логичност, видимост и подходящо осветление.</i>	Достъпът на физическата среда е: - Визуален – контраст и цветове, осветление и визуална маркировка. - Тактилен – водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи; - Вертикален – преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори; - Хоризонтален – включва изисквания към врати, фойета, коридори, водещи линии, санитарни помещения и др.
<i>Мярка 3 - Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции.</i>	Създаване и оборудване на подходящи учебни кабинети във всяко училище и детска градина
	Създаване и оборудване на подходящи помещения за специализирана, терапевтична подкрепа
	Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност

	Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити
	Създаване и оборудване на зали и кабинети за развиване на дарби и интереси
Оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика	
<i>Мярка 1 - Създаване на работещи практики за взаимодействие между деца и ученици, педагогически специалисти и родители</i>	
<i>Мярка 2 - Създаване на работещи практики за взаимодействие между детски градини, училища, местните администрации, отделите за закрила на детето, РУО и др.</i>	
<i>Мярка 3 - Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици със специални образователни потребности</i>	
<i>Мярка 4 - Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби</i>	Създаване на стимули за осигуряване на подходяща семейна среда за развитие на талантите на деца и ученици с изявени дарби
	Осигуряване на финансова подкрепа на родителите на деца и ученици с изявени дарби за осигуряване на подходящо обучение, подготовка, тренировки, методическа и друг вид помощ
	Създаване на информираност за възможностите за допълнително обучение и кариерно ориентиране на деца и ученици с изявени дарби
<i>Мярка 5 - Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие</i>	
<i>Мярка 6 - Дейности, насочени към местната общественост за</i>	преодоляване на предразсъдъците към децата със СОП
	за повишаване на информираността и съпричастността към децата и учениците със специални образователни потребности

Настоящата Общинска стратегия на дейностите за личностно развитие на децата и учениците в Община Радомир е приета с Решение № ... от Протокол №..... г. на Общински съвет – Радомир.